

Dagsorden

for

Det norske Arbeiderpartis 24. ordinære landsmøte

i

Kristiania 22.—25. mai 1920.

1. **Møtets aapning og konstituering.**
 - a. Fuldmagternes godkjendelse.
 - b. Vedtagelse av forretnings- og dagsorden.
 - c. Valg av ordstyrere, sekretærer og komiteer.
2. **Beretning (partiets og stortingsgruppens), regnskaper og budgetter** Særskilte bilag
3. **Raadssystem og socialisering** do. do.
4. **Partiets program** side 3
5. **Lovforandringer** » 6
 - a. Partiets organisationsform » 6
 - b. Kontingentforhøielse » 7
 - c. Forøkelse av landsstyret. » 7
 - d. Valget av «Social-Demokraten»s redaktør. » 7
 - e. Taktik ved stortingsvalg og nomination av stortingskandidater » 8
6. **Indsendte forslag** » 9
 - a. Socialistisk barneblad. » 9
 - b. Militærstreik » 10
7. **Økonomisk samvirke mellem partiets blad- og trykkeriforetagender** » 12
8. **Skattespørsmålet** » 16
9. **Valg.**
10. **Sted for neste landsmøte.**

Forslag til forretningsorden.

Til at lede landsmøtets forhandlinger vælges 3 ordstyrere, som vekselvis og efter sig imellem avgjort orden, leder møtets forhandlinger. Ønsker den ledende ordstyrer at delta i debatten, skal han overlade ordstyrerpladsen til den anden ordstyrer.

Den ledende ordstyrer bør søke at faa behandlingen av den foreliggende sak avsluttet i hvert enkelt møte og har derfor ret til at stille forslag om debattens avslutning med de indtegnede talere samt tidsbegrænsning for talerne.

Naar det er vedtat at sætte strek med de indtegnede talere, kan ikke andre talere indtegnes end forslagsstilleren, ordføreren for den forslagsstillende afdeling eller et nedsat utvalgs ordfører.

Til at føre forhandlingsprotokollen vælger møtet 4 sekretærer.

Protokollen skal indeholde diskussionsemnerne og de i forbindelse med disse fremsatte forslag og faldende beslutninger.

Der afholdes 2 møter daglig, nemlig formiddagen fra kl. 9—2, eftermiddagen fra kl. 4—7.

Alle forslag skal fremlægges skriftlig til ordstyreren, undertegnet med forslagsstillers navn.

Efterat det er vedtat at sætte strek med de indtegnede talere, kan intet forslag stilles.

Alle avstemninger med undtagelse av styrevalgene foregaar ved haandsoprækning. Kun naar ordstyreren er i tvil eller naar 10 repræsentanter forlanger det foregaar avstemningen ved navneoprop. Ved avstemning ved navneoprop indtegnes repræsentanternes stemmegivning i protokollen.

Ved hvert formiddagsmøtes begyndelse oplæser den fungerende sekretær protokollen for den foregaaende dag, og dens godkjendelse sættes under avstemning. Protokollen for møtets sidste dag refereres til godkjendelse i landsstyret.

Forslagsstillere eller indledere har ret til at benytte ubegrænset tid til indledningsforedrag, 10 minutter til første og 5 minutter til anden replik. Ingen av de øvrige repræsentanter har ret til at ha ordet mer end 3 ganger i samme sak og henholdsvis 15, 10 og 5 minutter, medmindre møtet gir sit samtykke.

Repræsentanter som forlanger ordet til forretningsordenen, tilstaaes ikke mere end 1 minuts taetid.

Partiets program.

Den av Landsstyret den 16. februar 1919 nedsatte programkomite, som ifjor fremla det paa sidste landsmøte vedtagne arbejdsprogram, har iaar utarbejdet forslag til nyt principielt program.

Følgende medlemmer har deltaget i behandlingen av dette program: *Grepp, Stang, Scheflo, Tranmæl, Madsen, Halvard Olsen, Eugène Olaussen, Oscar Pedersen og Edv. Bull*, mens følgende medlemmer har været forhindret fra at delta i komiteens møter: *Buen, R. Hansen, Hornsrud, Lian, M. Nilssen og Vraa*.

Programkomiteens forslag til principielt program blev den 28. mars behandlet av Landsstyret, som vedtok følgende indstilling til landsmøtet:

Principielt program:

I det privatkapitalistiske samfund ligger herredømmet over produktionsmidlerne hos én klasse, mens arbeidet utføres av en anden. Lønsarbejderne er retslig skilt fra sine arbeidsmidler og dermed fra sit arbejdsprodukt. De kan ikke leve uten ved at træ i tjenesteforhold til dem som har herredømmet over produktionsmidlerne. Og som arbejderne er skilt fra produktionsmidlerne, er kapitalisterne — i egenskap av eiere — skilt fra arbeidet. Stadig vokser disse to klasser, den ene i rigdom, den anden i tal. Stadig dypere blir skillet og motsætningen mellem dem.

Bønder og fiskere tvinges mer og mer ind under kapitalens herredømme. Likesom de eiendomsløse arbeidere utbyttes av sine arbeidsherrer, maa arbejderbønder og fiskere avstaa en større eller mindre del av de værdier de frembringer, til fordel for den profit- og rentesugende kapitalistklasse og den del av middelstanden som ernærer sig ved smaahandel og lignende. Denne middelstand vokser i tal, men gaar tilbake i selvstændighet, magt og selvbevissthet. Den tvinges mer og mer til at støtte sig til en av de to store klasser, til kapitalistklassen eller til den produktive arbeidende klasse. Stadig nærmere kommer det utviklingsstadium, da der findes bare to klasser med virkelig magt: kapitalistklassen og arbejderklassen i by og paa land.

Den magt kapitalisterne har som eiere av produktionsmidlerne har de koncentrert og styrket ved en række av organisationer: arbejds-giverforeninger, truster og karteller, som forminsker eller ophæver den indbyrdes konkurranse og kjemper for kapitalistklassens interesser. Den største organisation og det sterkeste magtmiddel i kapitalistklassens haand er imidlertid det borgerlige statsapparat med dets militærvæsen, dets politi, domstole, fængsler og embedsverk. Arbejderklassens økonomiske og politiske frigjørelse fuldbyrdes, naar

dette statsapparat er erstattet av en samfundsorganisation, som det arbeidende folk behersker og som er indrettet med det for øie at bekjempe kapitalistklassen indtil kapitalisterne har ophørt at eksistere som klasse.

Selve den kapitalistiske produktionsform fører frem til opløsning av det privatkapitalistiske samfund. De produktive kræfter vokser slik at det blir umulig for det privatkapitalistiske samfund at beherske dem. Gjennem kriser og nød paa den ene side og meningsløs rigdom og kapitalmagt paa den anden har den planløse, uorganiserte verdensproduksjon ført samfundet frem mot katastrofen og revolutionen.

Den eneste redning ligger i produksjonens sosialisering.

Produksjonen maa organiseres og drives i det hele samfunds interesser. Men en slik omlægning av produksjonen kan bare opnaas derved at herredømmet over produksjonsmidlerne og dermed hele den økonomiske og politiske magt i samfundet, blir tat fra kapitalistklassen og lagt i det arbeidende folks hænder. Denne revolution kan bare gjennomføres av arbeiderklassen som har magten til det og i første række interessen av det.

Det norske Arbeiderparti ser sin opgave i at forberede og gjennomføre denne revolution i samvirke med socialistiske partier i andre land, i at organisere og dygtiggjøre den norske arbeiderklasse til det arbeide som forestaar den, og styrke den i kampen mot kapitalistklassen. Partiet arbeider ikke derved for en enkelt klasse, men for hele det arbeidende folks interesser, og som led i dette sit arbeide oppstiller partiet følgende

arbeidsprogram:

Som det i 1919 vedtagne med tilføielser: I punkt 5 foran sidste punktum: *Effektiv boligrationering saalænge den nuværende nødstand hersker.*

Efter punkt 5 som nyt punkt 6:

Stortings- og kommunevalg skal foregaa efter en valgordning bygget paa almindelig og like stemmeret for alle kvinder og mænd som har fylt 21 aar. Bostedsbaandet og valgordningens skille mellem by og land ophæves. Kommunal stemmeret bibeholdes ved overflytning fra den ene til den anden kommune.

I nuværende!punkt 6, nyt punkt 7, indskytes foran sidste punktum. *Stedsevarende noitralitet.*

Som nyt punkt (9):

En skjærpet arbeiderbeskyttelseslovgivning. Særlig fremhæves: Effektive botemidler mot arbeidsløshet. Forbud mot kvinders nat-arbeide i bergverker, fabrikker og andre industrielle virksomheter. Avskaffelse av det industrielle hjemmearbeide. Effektiv sundhetskontrol med tjenestefolks soverum, sjøfolks lugarer samt med arbeidernes boliger.

Ædruelighetsposten.

Den nuværende avholdsposts sidste del gaar ut, da det der stillede krav er gjennomført.

Et mindretal i Landsstyret (Stang, Chr. H. Knudsen og Aamodt-

Mindrebø) foreslaar at ogsaa første punkt — «bekjæmpelse av drikke-
trafikken ved et lovgivningsarbeide som leder frem til statsforbud» —
utgaar og erstattes av følgende:

«Det vedtagne rusdrikkeforbud gjennomføres konsekvent.»

Flertallet stemte for bibehold av punktet uforandret.

Som anden del foreslaar Landsstyrets flertal:

*Al indførsel og omsætning av alkoholholdige drikke foregaar
gjennem offentlig monopol. Overskuddet tilfalder staten. Saalænge
vin føres i handelen, maa indførsel og omsætning begrænses til bestemte
alkoholsvake sorter.*

Et mindretal (Aamot, Stang, Madsen og Aamodt-Mindrebø) fore-
slaar:

*Statsmonopol paa import og omsætning av alkoholholdige drikke.
Indførsel og omsætning av vin begrænses til lettere sorter.*

I nuværende punkt 9:

Folkeskolen utviklet til en fælles *bekjendelsesfri* barneskole.

Forøvrig uforandret.

Lovforandringer.

a) Organisationsformen.

Som følge av den nye valgordning, hvorefter enmandskredse er ophævet, maa der foretages endel ændringer i lovene, væsentlig av redaktionel art. Med hensyn til en omlægning av organisationerne i landdistrikterne fra kreds- til fylkespartier, finder landsstyret at det ikke vil være heldig — ialfald paa det nuværende tidspunkt — at gaa til nogen organisationsmæssig beslutning om omlægning. I tre fylker har man bevart den gamle organisationsform — amts-partier. Det er heller intet i veien for at andre fylker kan gaa tilbake til en samorganisation. Spørsmålet er under drøftelse og forberedelse paa flere steder. I enkelte av vore fylker vil det være hensigtsmæssig at gaa til en anden opdeling av kredspartierne end efter den tidligere valgkredsinddeling. Saaledes har allerede Indre og Ytre Sogns arbeiderpartier gaat sammen i ett kredsparti, Sogns Arbeiderparti. Landsstyret anser det heldigst, at man foreløbig ordner sig paa den maate man i hvert fylke anser mest praktisk.

Men hvor der er mer end en samorganisation i et fylke, maa der etableres samarbeide som ogsaa forutsat i lovenes § 2, punkt 6, og i regler for nomination. Det repræsentantskap som omtales i § 2, punkt 6, og det valgutvalg som regler for nomination kræver opprettet, maa slaaes sammen til en institution — *fylkes- eller arbeidsutvalg*.

I henhold til foranstaaende foreslaaes:

§ 2.

Punkt 2 sidste sætning ændres derhen:

I landsdistrikterne danner foreningerne en samorganisation for fylket eller for hver kreds eller hvert distrikt i fylket.

Punkt 5, første sætning, ændres saa den faar saadant indhold:

I større byer kan samorganisationen oprette kredsforeninger, som i første række faar i opdrag at drive agitation for partipressen, delta i valgarbeidet og utføre andet arbeide efter opdrag av samorganisationen.

Punkt 6: I første punktum byttes ordet kommunalpolitisk med *politisk*.

Anden del gives følgende ordlyd:

For at fremme dette samarbeide nedsættes et fylkes- eller arbeidsutvalg med mindst en repræsentant fra hver samorganisation. Utvalget vælger inden sin midte formand, kasserer og sekretær. Samorganisationernes styrer danner repræsentantskap for fylket. Repræsentantskapets uttalelser indhentes i vigtige anliggender.

Sidste punktum uforandret. Dog indskytes ordet *fylkesutvalget* foran repræsentantskapet.

b) Kontingentforhøielse.

Den nuværende kontingent — 10 øre for kvindelige og 20 øre for mandlige medlemmer pr. kvartal — er utilstrækkelig. Kontingenten blev fordoblet fra 1. januar 1919. Men den svarer ikke til den værdi pengene nu har, sammenlignet med før 1914. Kontingenten er derfor i realiteten lavere nu end før krigen. Av hensyn til partiets voksende virksomhet er det nødvendig at gaa til forhøielse av kontingenten. Og mindre end 50 pct. kan det ikke bli tale om.

Derav vil man foreslaa at halvparten avsættes som regulært tilskud til pressefondet. Det har til formaal at støtte vort viktigste talerør, pressen. Pressefondet har hittil utelukkende været anvendt til støtte av foretagender som har været i vanskelige økonomiske forhold og til fremme av nyhetsformidling. Dertil kommer nu det økonomiske samvirke som skal etableres. I intet tilfælde er noget anvendt til «Social-Demokraten»s drift. Det vil neppe heller ske i fremtiden.

Landsstyret foreslaar:

Kontingenten (se § 3, punkt 1) forhøies fra 1. januar 1921 til 15 øre for kvindelige og 30 øre for mandlige medlemmer pr. kvartal. Av denne kontingent avsættes 2 øre for kvindelige og 5 øre for mandlige medlemmer pr. kvartal til pressefondet.

c. Forøkelse av Landsstyret.

Av hensyn til partiets vekst og for at imøtekomme kravene paa en fyldigere distriktsrepræsentation foreslaaes landsstyremedlemmernes antal øket fra 10 til 14.

I lovenes § 5, punkt 2, maa da tallet 19 ændres til 23, hvorefter punktet faar følgende indhold:

Landsstyret bestaar av 23 medlemmer, hvorav 9 skal være bosat i eller ved Kristiania o. s. v.

d) Valget av «Social-Demokraten»s redaktør.

Paa landsmøtet i Stavanger i 1912 blev den gamle bestemmelse om at redaktøren stilles til valg sammen med de øvrige styremedlemmer strøket av lovene. Fra den tid er redaktøren blit ansat av landsstyret. Landsstyret anser det imidlertid ønskelig at indehaveren av denne betydningsfulde politiske tillidsstilling atter kommer paa valg. Den nuværende redaktør har erklært sig villig til at akseptere denne ordning, hvorfor en forandring kan iverksættes allerede paa forestaende landsmøte.

Man vil derfor foreslaa at der i § 5, punkt 2, sidste avsnit, foran sekretær indskytes *redaktør*.

Som ny § 7:

Redaktøren.

«Social-Demokraten»s redaktør har 3 maaneders gjensidig opsigelsesfrist. Han har den redaktionelle ledelse av hovedorganet, som maa redigeres i overensstemmelse med Det norske Arbeiderpartis program og principper.

Viser redaktøren grov forsømmelighet i tjenesten eller begaar han brudd paa partiets program og principper, kan han avskediges eller suspenderes av centralstyret, som uopholdelig maa forelægge saken for landsstyret til avgjørelse.

I tilfælde ledighet vælger landsstyret ansvarshavende redaktør indtil førstkommende landsmøte.

(§ 4 i «Social-Demokraten»s statuter ændres i overensstemmelse hermed).

De nuværende §§ 7, 8 og 9 blir efter dette henholdsvis 8, 9 og 10.

e) Taktik ved stortingsvalg og nomination av stortingskandidater.

De nuværende taktikbestemmelser og regler for nomination maa efter den nye valgordning slaaes sammen. Nogen væsentlig forandring er ikke nødvendig. Der skal av Stortinget vedtages lovregler for nomination. Det tør hælde at disse vil influere paa partiets nominationsregler. Men endda foreligger ikke valgordningskommissionens indstilling. Landsmøtet maa allikevel fastsætte bestemmelser under forudsætning av at der senere av landsstyret kan foretages de tillem্পninger som de officielle lovregler maatte nødvendiggjøre.

De nuværende taktikbestemmelers første avsnit bibeholdes uforandret med bytte av ordet valgkreds til *valgdistrikt*.

Andet avsnit uforandret. Dog gaar bestemmelsen i sidste punktum om første avstemning og omvalgene ut.

I tredje avsnit rettes uttrykket kredsen til *valgdistriktet* og istedetfor den stedlige samorganisations styre *organisationens styre*.

Avsnittene 4 og 5 utgaar. I stedet indtages de nuværende regler for nomination.

Punkt I i regler for nomination gives i henhold til lovenes § 2, punkt 6, følgende form:

Valgarbeidet ledes i hvert valgdistrikt av samorganisationens styre, dersom det i distriktet bare er en samorganisation (by- eller fylkesorganisation).

I de valgdistrikter paa landet, hvor der er mer end en samorganisation, overtar fylkes- eller arbeidsutvalget fællesledelsen. I de byer som vælger sammen, utser hver samorganisation en representant til et fælles arbeidsutvalg.

Samorganisationens styrer og arbeidsutvalgene paaser at nominationen foregaar paa betryggende maate og forestaar ledelsen av det fælles valgarbeide.

De øvrige punkter bibeholdes uforandret. Som sidste punkt optages fra de nuværende taktikbestemmelser:

„Bare de paa denne maate nominerte er socialdemokratiets valgkandidater.»

Den beslutning sidste landsmøte vedtok, at

«Partimedlemmer der danner særlige vælgerforeninger, som ved valgene opererer paa egen platform, sætter sig selv utenfor partiet», foreslaaes sat som eget punkt efter kommunetaktikken, saaledes at beslutningen tydelig henviser til baade kommune- og stortingsvalg.

Indsendte forslag.

a) Socialistisk barneblad.

Forslag.

Landsmøtet bevilger de nødvendige midler til utgivelse av et socialistisk barneblad, som gjennom partiforeningerne søkes bragt ind i arbeidernes hjem. Bladet maa ubetinget redigeres efter barnas trang og forstaaes saaledes at det kan fange barns interesse og derved overflødiggjøre de borgerlige.

Til ovenstaaende forslag tillater jeg mig at anføre:

Det er en kjendsgjerning at Det norske Arbeiderparti ikke ofrer den opvoksende slægt den interesse og forstaaelse som bør og maa være tilstede hos et parti som arbeider mot et saa ædelt maal, som at knytte brorskapsbaand for gjennomførelse av socialismens ideer. Jeg mener, skal vi naa denne vor ædle hensigt tilfulde, saa maa vi ogsaa indpode vore barn disse ideer, begynde med dem mens de er smaa, fra den tid de begynder at faa nogen forstaaelse, benytte socialistisk litteratur som passer for barn, samle dem til søndags-skolen, holde møter med dem og lede til sammenkomster som fanger barns interesse. Men for at dette kan naaes maa den fornødne støtte ydes fra partiet og passende litteratur skaffes, baade til barna og de mænd og kvinder som blir sat til at lede saadanne foretagender. Ti det maa indrømmes at her er virkelig mangel paa saadant. Derfor mener jeg at ved utgivelsen av et saadant blad som i forslaget nævnt skulde være et skritt paa veien i den rigtige retning.

Salsbruket den 22. januar 1920.

Wilh. Flotvik.

Oversendes Det norske Arbeiderpartis Centralstyre idet meddeles, at forslaget er behandlet paa kredsstyremøte i Namdalens Arbeiderparti. Kredsstyret finder tanken god og anbefaler at saken optas til behandling paa Det norske Arbeiderpartis landsmøte.

Namsos, 7. februar 1920.

For Namdalens Arbeiderparte

Wilh. Jacobsen,
formand.

Johan Wiik,
forretningsfører.

Landsstyrets uttalelser:

Spørsmålet har tidligere været oppe til behandling sidst paa landsmøtet i Trondhjem i 1915. Der blev vedtat følgende:

«Da utgivelsen av et barneblad vel er tænkt at skulde ske ved partiets hovedorgan foreslaaes saken oversendt Landsstyret til overveielse».

Paa foranledning av styret er det foretat endel beregninger over hvad utgivelsen av et barneblad vil beløpe sig til. Noget endelig overslag med de nuværende priser er dog ikke utarbeidet. De abnormt høie priser har gjort det betænkelig at gaa til utgivelse av nye blade. Derfor er spørsmålet foreløbig blit stillet i bero. Men Landsstyret er enig i ønskeligheten av saa snart som mulig at faa et socialistisk barneblad eventuelt i forbindelse med et illustrert familjeblad og vil derfor foreslaa at landmøtet fatter følgende

beslutning:

Landsmøtet uttaler sin tilslutning til forslaget fra Namdalens Arbeiderparti og bemyndiger Landsstyret til, saa snart det finder det økonomisk forsvarlig, at foreta det fornødne til utgivelse av et socialistisk barneblad, eventuelt i forbindelse med et illustrert familjeblad.

b) Militærstreik.

Forslag fra Elektriske Montørers Fagforening, Kristiania til ændring av taktikuttalelsens avsnit om militærmagten:

Partiet vil støtte soldatraadene for derved at hindre militærmagtens anvendelse mot arbeiderklassen og erklære militærstreik i givne tilfælder for at fremtvinge militarismens avvikling.

Motivering:

Vi mener at vort arbeide for at avskaffe militarismen maa være en av de punkter der kommer i forgrunden i vor kamp for at indføre bedre samfundsforhold. Da maa vi ogsaa (naar forholdene er slike at de tillater en aktion) gaa til en militærstreik for at vise vor avsky for militarismen. Vi maa ogsaa nu sterkere end i det forløpne aar vise at vort parti ikke har forlatt sit standpunkt om brorskapsfølelsen mellem alle landes arbeidere.

Kristiania, 24. februar 1920.

Med partihilsen

Elektriske Montørers Fagforening, Kristiania.

Haakon Andersen, *Ingv. Nilsen,*
sekretær. formand.

Landsstyret:

Spørsmålet om militærstreik var oppe til behandling paa landsmøtet i Kristiania i 1918.

Følgende forslag (av Scheflo) blev vedtat:

«Efterat Landsorganisationen kongres har forkastet forslaget om militærstreik og efterat der er dannet egne foreninger for de vernepligtige, finder landmøtet at en samlet organisationsmæssig optræden i denne sak fra hovedorganisationernes side ikke længer foreligger.

Dog vil landsmøtet uttale, at militærstreiken er fuldt overensstemmende med de socialistiske principer. Arbejderklassen kan derfor ikke fraskive sig retten til at benytte dette middel i kampen for sin frigjørelse».

Med hensyn til soldatraadbevægelsen uttalte landsmøtet i 1919:

«Partiet vil støtte soldatraadene for derved at hindre militærmagtens anvendelse mot arbejderklassen og for at fremtvinge militarismens avskaffelse».

Efter disse uttalelser er den partimæssige stilling til soldatraadbevægelsen og militærstreiken saa grei, at det maa ansees overflødig at vedta nogen ny uttalelse om saken i sin almindelighet.

Det som nu trønger sig frem, er spørsmålet om en aksjon for at fremtvinge en avvikling av militarismen eller ogsaa anerkjendelse av Soldatraadene.

Tidspunktet og formene for en slik aksjon lar sig vanskelig bestemme paa forhaand ved et partilandsmøte. De vernepligtige er nu begyndt at danne sin egen organisation. Denne maa i et spørsmål som i saa høi grad berører dens enkelte medlemmer, faa indflydelse paa kampen og dens forløp. Hvis de vernepligtige bestemmer sig for militærstreik enten for direkte at ramme vernepligtsarmeen eller for at opnaa anerkjendelse av Soldatraadene og derved indirekte komme militarismen tillivs, vil Det norske Arbeiderparti yde de streikende sin solidariske støtte, og i forstaaelse med Arbeidernes faglige Landsorganisation træffe de forholdsregler som situationen gjør nødvendig, eventuelt ved at gaa til at proklamere politisk massestreik.

Landsstyret vil derfor

foreslaa:

Under henvisning til de beslutninger som blev fattet paa landsmøtene i 1918 og 1919 om militærstreiken og soldatraadsbevægelsen faar Landsstyret i forstaaelse med Arbeidernes faglige Landsorganisation bemyndigelse til i en given situation at træffe de forholdsregler som ansees nødvendige, eventuelt at proklamere politisk massestreik, for at fremtvinge avvikling av militærvæsenet eller anerkjendelse av Soldatraadene.

Økonomisk samvirke mellom partiets avis- og trykkeriforetagender.

Indstilling fra komiteen.

Den 9. mai 1919 nedsatte Det norske Arbeiderpartis Centralstyre i henhold til beslutning av Landsstyret en komité til at utrede spørsmålet om økonomisk samvirke mellom partiets avis- og trykkeriforetagender. Komiteen bestod av *Kyrre Grepp* (formand), *Ole O. Lian*, *Chr. H. Knudsen*, *Karl Monsen* og *A. Eines*. Som komiteens sekretær har fungert *Christian Hilt*.

Komiteen er enstemmig kommet til den opfatning, at tiden nu er inde til at skape et økonomisk og finansielt fællesorgan for partiets avis- og trykkeriforetagender. Ved utgangen av året 1918 hadde partiet ialt 35 aviser, hvorav 13 dagblade. Hertil kommer Det socialdemokratiske Pressekontor, Arbeidernes Aktietrykkeri og Det norske Arbeiderpartis Forlag. I 1919 er yderligere kommet til 4 aviser og dagbladenes antal er øket til 15. Det samlede oplag utgjorde ved utgangen av 1919 ca. 150 000 eksemplarer. Den samlede inntækt dreiet sig samme aar om 4 millioner kroner, aktiva og passiva om ca. 2,5 millioner kroner og nettoformuen om ca. 500 000 kroner. Aktiekapitalen utgjorde i samtlige foretagender ca. 200 000 kroner. Ialt var mere end 500 personer beskæftiget i disse foretagender (avisbud ikke medregnet).

De stigende driftsomkostninger under dyrtiden og de stadig økende krav som stilles for at kunne følge med tiden journalistisk, teknisk og økonomisk har i forbindelse med den utilstrækkelige driftskapital ført til at en flerhet av vore bladforetagender arbeider under vanskelige forhold. Fra de lokale partiavdelingers side er der visselig ydet betydelige ofre dels i form av direkte tilskud dels i form av ny aktiekapital, men en planmessig og fremsynt drift av den betydelige forretningsvirksomhet vor partipresse idag representerer kan ikke istandbringes, uten at et intimt økonomisk samarbeide etableres mellom samtlige vore avis- og trykkeriforetagender under kontrol av en centralinstitution, som til enhver tid har oversigt over stillingen.

Saa vel i Danmark som i Sverige har der som bekjendt allerede i aarrækker været økonomisk samarbeide mellom partiets aviser til avgjort fordel for pressen.

Noget økonomisk samvirke har hittil ikke eksistert hos os naar undtas at partiets Centralstyre har formidlet laan av det ved Landsmøtets beslutning i 1915 oprettede pressefond og dels at nyhetsformidlingen siden 1912 har været organisert kooperativt gjennom Det

socialdemokratiske pressekontor. Pressefondet hadde til utgangen av 1918 optat laan paa ialt kr. 44 076.45. De utestaaende fordringer utgjorde kr. 66 099.29 og formuen pr. 31. december 1918 kr. 24 094.04. Fondet har dog ikke paa langt nær kunnet imøtekomme den økede laanetrang, som har været en følge av partipressens sterke vekst og mangelen paa driftskapital. Foruten laan av partiet har partipressen derfor ogsaa optat en række laan i Arbeidernes faglige Landsorganisation og de forskjellige fagforbund.

Komiteen finder, at det mest hensigtsmæssige middel til at istandbringe utvidet økonomisk samvirke vil være at utskille det nuværende Pressefond fra partikontorets administration under en selvstendig ledelse valgt av partiets Centralstyre og Arbeidernes faglige Landsorganisations Sekretariat, mens den daglige drift administreres av en særskilt disponent.

Pressefondets opgaver maa ved en saadan organisering i første række bli:

- a. Formidling av laan:
- b. Fælles indkjøb av papir, maskiner, materiel m. v.
- c. Kontrol med regnskapsførselen, innsamling av driftsstatistik m.v.

Komiteens enstemmige forutsætning er at *denne ordning ikke skal ophæve det forhold, som hittil har bestaaet, at de lokale partiavdelinger har fuld bestemmelsesret over den politiske ledelse av avisene og ansvaret for deres økonomi*, men komiteen finder, at Pressefondet til enhver tid bør ha den fulde oversigt over de enkelte foretagenders drift og økonomiske stilling. Allerede nu har forøvrig partiets Landsstyre efter de av Landsmøtet i 1915 vedtagne regler for Pressefondet ret til at tilpligte de forskjellige partiaviser at avgi andel av partiets overskudd til Pressefondet. Komiteen mener, at alle laan — ogsaa de av organisationerne — herefter bør formidles gjennom Pressefondet i hvert fald saaledes, at fondets styre faar anledning til at uttale sig om alle laaneandragender, før de endelig behandles av de respektive organisationsstyrer. Likeledes maa samtlige bedrifter hvert aar sende opgaver over status, regnskap og budjet til fondets kontor. Dette kontor maa staa til tjeneste for bladstyrene, naar det gjælder at faa organisert en tidsmessig forretnings- og regnskapsførsel for partipressen, i det hele tat søke at bistaa de lokale organisationer med raad og daad.

Med hensyn til fælleskjøb er det komiteens forutsætning, at kontorets overtagelse av denne oppgave bør ske successivt og i forstaaelse med partiforetagendernes økonomiske ledere, saaledes at f. eks. de fordele som provinspressen nu har ved kjøp av papir gjennom Norsk Bladeforening ikke forspildes.

Fondets administration bør efter komiteens opfatning ordnes saaledes, at styrets medlemmer er bosittende i Kristiania for at det om paakrævet skal kunne sammenkaldes paa korteste varsel.

Utgifterne til administrationen maa ikke dækkes ved at angripe fondets kapital, og der bør til en begyndelse utlignes en lav, fast løpende kontingent pr. medlem og aar til bestridelse av disse utgifter.

Denne kontingent bør dog snarest mulig avløses derved at kontoret avholder en viss procent av omsætningen til dette øiemed.

Komiteen har været inde paa tanken om oprettelse av et repræsentantskap for Pressefondet, bestaaende av repræsentanter for de forskjellige blad- og trykkeriforetagender, men den finder, at en saadan institution vil bli et meget tungvindt og kostbart apparat. Skulde f. eks. samtlige partiblades 40 forretningsførere indkaldes til møte, vilde reisautgifterne beløpe sig til mindst 4 000—6 000 kroner pr. møte. Selv om der indførtes en reisefordelingsordning i likhet med hvad der er gjældende for partiets landsmøter vilde utgifterne til sammen bli saa store at de maatte kunne anvendes bedre i andet øiemed. Komiteen foreslaar derfor at fondets repræsentantskap dannes av 5 medlemmer valgt av Arbeiderpartiets landsstyre og 5 medlemmer valgt av Arbeidernes faglige Landsorganisations repræsentantskap, idet det forutsættes at disse styrer ved valget tar mest mulig hensyn til at forskjellige landsdele blir repræsentert i repræsentantskapet. Det forutsættes at partipressens forretningsførere om nødvendig kan indkaldes til konferanser.

I henhold hertil vil komiteen anbefale for partiets centralstyre, at indby Det norske Arbeiderpartis landsmøte til at vedta følgende nye statuter for

Arbeiderpartiets Pressefond:

1. Det norske Arbeiderpartis Pressefond har til opgave:
 - a) at yde og formidle laan til anerkjendte partiaviser og partiets trykkeriforetagender.
 - b) at formidle indkjøp av papir, maskiner, materiel m. v. til partiets presse- og trykkeriforetagender.
 - c) at føre kontrol med regnskapsførselen og utarbeide driftsstatistik.
 - d) at ha den økonomiske ledelse av Det socialdemokratiske Pressekontor.
2. Fondets midler skaffes tilveie ved:
 - a) at de enkelte partiforeninger hvert aar yder et fast bidrag pr. medlem. Bidragets størrelse fastsættes av partiets landsmøter.
 - b) at partiets blad- og trykkeriforetagender efter landsstyrets nærmere bestemmelse tilpligtes aarlig at indbetale til fondet en nærmere fastsat andel av hvert aars driftsoverskud.
 - c) tilskud fra Arbeidernes faglige Landsorganisation og de forskjellige fagforbund.
3. Fondets midler indestaar i bank. Ansøknings om laan av fondet indsendes av vedkommende blad- eller trykkeriforetagenders styre og partiorganisation. For laanebeløpet svares 5 pct. rente og 5 pct. avdrag pr aar av det oprindelige beløp. Indbetaling sker til Pressefondets kontor i efterskud hvert halvaar. De organisationer, som eier vedkommende foretagender hefter ogsaa for laanet og er ansvarlig for punktlig betaling av renter og avdrag.

4. Fondet ledes av et styre bestaaende av 5 medlemmer, 2 valgt av partiets Centralstyre, 2 av Arbeidernes faglige Landsorganisations sekretariat og 1 av fondets repræsentantskap. Styret vælger selv sin formand.
Styrets medlemmer maa være bosat i eller ved Kristiania.
5. Fondets repræsentantskap dannes av 5 medlemmer valgt av landsstyret for Det norske Arbeiderparti og 5 medlemmer valgt av Arbeidernes faglige Landsorganisations repræsentantskap. Repræsentantskapet vælger selv sin formand. Møte i repræsentantskapet avholdes en gang aarlig, eller naar styret finder det nødvendig. Styret deltar i repræsentantskapets møter men uten stemme.
Partipressens forretningsførere kan indkaldes til særskilte konferencemøter.
6. Partiets avis- og trykkeriforetagender skal fortrinsvis foreta sine indkjøb av papir, maskiner, materiel m. v. gjennom Pressefondets kontor.
7. Partiets avis- og trykkeriforetagender avgir mindst en gang aarlig beretning til Pressefondets kontor over foretagendets økonomiske stilling (regnskap, budget, status).
8. Pressefondets styre ansætter efter offentlig konkurranse en disponert for fondets kontor og likeledes den nødvendige kontorhjelpe.
9. Til dækkelse av utgifterne ved kontorets administration erlægges av partikontingenten 5 øre pr. mandlig og 2 øre pr. kvindelig medlem pr. kvartal. Denne kontingent bortfalder naar fælleskjøpet er kommet istand, idet kontorerne da beregner en viss procent av omsætningen til dækning av administrationsutgifterne.
10. Repræsentantskapet vælger to revisorer til at foreta eftersyn av kontorets regnskaper.

Landsstyret

indstiller i overensstemmelse med komiteens forslag.

Skattespørsmålet.

Paa landsmøtet i 1918 forelaa forslag fra Hardanger Kreds Arbeiderparti om en fuldstændig revision av den almindelige skatte- lov. Landsmøtet besluttet at saken oversendes Landsstyret til utred- ning, eventuelt ved en specialkomité. Styret nedsatte 13. januar 1919 en saadan komité, bestaaende av *Emil Stang* som formand, *Arne Juland*, *Johan Evje*, *O. M. Gausdal* og *Oscar Pedersen*. Komiteen er senere blit supplert med *Chr. Hornsrud*.

Av hensyn til sakens vigtighet ønsker komiteen at forelægge Landsmøtet en redegjørelse. Nogen indstilling foreligger ikke endda idet dagsordenen gaar i trykken. Landsstyret mener allikevel at spørsmålet maa op til drøftelse. Det har i det sidste faat større aktualitet end nogensinde. Derfor bør landsmøtet gives anledning til at uttale sig.

* * *

Efter forslagsfristens utløp 24. mars modtoges gjennom Bærum og Follo Arbeiderparti følgende forslag fra Nesoddens Arbeiderparti:

I generalforsamling søndag den 18. januar 1920 blev følgende forslag til Det norske Arbeiderpartis landsmøte iaar enstemmig ved- tat oversendt:

Nesodden Arbeiderpartis generalforsamling den 18. januar 1920 foreslaar for landsmøte at partiet gjør alt hvad det kan for at faa forhøiet det skattefrie beløp saa nær op til leveomkostningerne som mulig.

Konklussion: Den nuværende skattelov virker mangedobbelt byrdefuld og i høieste grad urimelig i den nuværende dyrtid.

Da denne dyrtid ser ut som den skal bli konstant er det en velfærds- og samfundssak at skattespørsmålet ordnes paa en for skatteyderne retfærdigere maate.

Nesodden Arbeiderparti, 20. januar 1920.

Sigfred Anderson,
sekretær.